

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning ändras så att utbildningsstöd inte betalas för semesterperioder som infaller under utbildningstiden. Det föreslås att under utbildningstiden erhållna inkomsters inverkan på utbildningsstödet samordnas. Vidare föreslås att villkoren för erhållande av utbildningsstödet förtjänstindel ändras så att till en permitterad som har rätt till förtjänststöd betalas förtjänststödet förtjänstindel först efter att han har fått grunddagpenning eller förtjänststödet förtjänstindel enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa under sammanlagt 15 dagar. Det föreslås också att samordningen av utbildningsstödet och vissa sociala förmåner preciseras. Likaså föreslås att

specialstödet helt slopas. Systemet med inkvarteringsanskaffningar föreslås bli slopat och i stället betalas studerandena en ersättning för inkvartering. Vidare föreslås att förutom gymnasieutbildning också högskoleexamina skall lämnas utanför utbildningsanskaffningarna.

Propositionen ansluter sig till regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor, som avläts separat.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 1993.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Lagens tillämpningsområde (1 §)

Den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen är främst yrkesinriktad vuxenutbildning, men kan också vara allmänbildande utbildning. Allmänbildande utbildning kan anskaffas då bristen på den utgör ett hinder för sysselsättning eller deltagande i yrkesutbildning. Enligt 1 § 3 mom. lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) kan dock inte gymna-

sieutbildning anskaffas såsom allmänbildande utbildning. Med yrkesutbildning avses i den gällande lagen yrkesinriktad grund- och vidareutbildning samt fortbildning. Avsikten är således inte att högskoleexamina skall skaffas som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. I 1 § i den gällande lagen har dock inte högskoleexamina lämnats utanför anskaffningsverksamheten på ett entydigt sätt vilket har förorsakat tolknings- svårigheter i praktiken.

För undvikande av tolkningssvårigheter och för förtydligande av arbetskraftsutbildningens roll föreslås i propositionen att 1 § 3 mom.

preciseras så att också högskoleexamina lämnas utanför anskaffningen av arbetskraftspolitisk utbildning.

1.2. Studiematerial för personligt bruk (11 §)

För anskaffning av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning anvisas i statsbudgeten anslag under huvudtiteln för arbetsministeriets förvaltningsområde. Övrig statsfinansiering beaktas som avdrag vid prissättningen av utbildningen. Anskaffningskostnaderna för utbildningen motsvarar alltid, med undantag av arbetsförvaltningen, gemensamma anskaffnings-situationer, varvid arbetsgivaren och arbetsförvaltningen kan ingå avtal om finansiering av utbildningen. Enligt motiveringstexten till 11 § i regeringens proposition (RP 20/1990 rd.) följer av huvudregeln för finansieringen av utbildningen också att utbildningen alltid skall vara gratis för deltagarna. Gratisprincipen har tillämpats också på det personliga studiematerial som behövs i utbildningen. Situationen har varit problematisk särskilt i sådana fall där utbildningen har anskaffats från s.k. utbildning på ungdomsnivå. Alla yrkesläroanstalter har inte kunnat skaffa studiematerial för studerandenas bruk och å andra sidan har det varit svårt att prissätta studiematerialet vid ingående av anskaffningsavtal. Dessutom har det anskaffade materialet ofta övergått i elevernas personliga ägo, något som inte är ändamålsenligt. Det personliga studiematerialets andel av priset för utbildningen beräknades uppgå till 900 000 mk år 1991.

I propositionen föreslås att studiematerial som är avsett för personligt bruk inte räknas till utbildningskostnaderna utan att studerandena själva bekostar studiematerialet.

1.3. Inskränkningar i rätten till utbildningsstöd (19 §)

Enligt 2 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har en studerande som har antagits till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning rätt att få sin utkomst tryggad under utbildningstiden genom utbildningsstöd och andra studiesociala förmåner. Utbildningsstödet betalas som grundstöd eller förtjänststöd. Dessutom betalas till en studerande ersättning för resekostnader och andra kostnader för

uppehälle under hela utbildningstiden. Utbildningsstöd betalas under utbildningstiden, dvs. också under läroanstalternas ferier. Lagens 19 § inskränker rätten till utbildningsstöd endast för sådana studerande som får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63).

Då lagen om sysselsättningsfrämjande utbildning (31/76) gällde hade yrkeskurscentralerna ett avbrott om en månad på sommaren och ca en veckas jul- och sportlov. Detta förfarande har i regel fortsatt efter övergången till köpsystemet. Den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen ges i regel i kursform och under en relativt kort tid. Enligt uppgifterna från år 1991 har 64,5 % av utbildningen räckt mindre än sex månader. Av utbildningen har 40 % räckt mindre än tre månader och 6,3 % över ett år. Det är både oändamålsenligt och oekonomiskt att ta med semesterperioderna i så kortvarig utbildning.

Som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning kan anskaffas studieplatser också från utbildningen på ungdomsstadiet. Härvid kan utbildningen räcka t.o.m. flera år. I utbildningen ingår läroanstalternas semesterperioder, som kan vara allt från två månader till fyra månader. Med anskaffningsförfarandet kan man inte inverka på semesterperioderna inom utbildningen på ungdomsstadiet. Däremot kan under semesterperioden ordnas arbetspraktik som stöder utbildningen. Genom detta förfarande kunde praktisk tillämpning av utbildningen och elevernas kommande sysselsättningsmöjligheter förbättras.

Studerande som deltar i vuxenutbildning på eget initiativ kan inte få studiestöd under perioderna mellan terminerna, dvs. utbildningssystemet inom arbetskraftsutbildningen stämmer inte till denna del överens med övriga studiestödssystem. Studerandena är således i helt olika ställning beroende på det finansieringssystem enligt vilket deras studier finansieras.

I början av 1993 beräknas det finnas ca 3 000 studerande inom arbetskraftsutbildningen inom den långvariga utbildningen på ungdomsstadiet. Hösten 1993 fortsätter 2 100 sin utbildning.

För att uppbromsa ökningen i statens utgifter samt för att öka jämställdheten mellan studerande som studerar inom ramen för olika finansieringssystem föreslås det att till studerandena inte betalas utbildningsstöd under läroanstalternas semesterperioder. Utbildnings-

stöd betalas dock om en studerande under semesterperioden deltar i arbetspraktik som hör till utbildningen.

Under rehabilitering betalas rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller ersättning för inkomstbortfall på grundval av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring och stadgandena om rehabilitering i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). En studerande kan dock samtidigt få rätt till både rehabiliteringspenning eller motsvarande ersättning för inkomstbortfall och arbetskraftsutbildningens förmåner t.ex. i sådana fall då han under yrkesutbildningen får medicinsk rehabilitering eller ett försäkringsbolag har ordnat rehabiliteringen inom den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen.

Då det inte är ändamålsenligt att en studerande får ersättning för utbildningsutgifterna och inkomstbortfall enligt många olika system föreslås det att en studerande inte har rätt till utbildningsstöd om han får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning eller motsvarande ersättning för inkomstbortfall enligt någon annan lag. Förmånerna enligt rehabiliteringsstadgandena i olika lagar är i allmänhet större än förmånerna inom arbetskraftsutbildningen.

1.4. Sänkt utbildningsstöd (18 §)

Enligt 18 § 1 mom. lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning beaktas lön eller annan arbetsinkomst som en studerande under utbildningstiden får för en huvudsyssla vid betalningen av utbildningsstödet på det sätt som i 21 § 2 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas och inkomster av bisyssla. Jämkat utbildningsstöd betalas då en studerande under utbildningstiden får över 750 mk i månadslön för en huvudsyssla. Då storleken av det jämkade utbildningsstödet fastställs beaktas lönen för huvudsysslan så, att utbildningsstödet och 75 % av den del av lönen som överstiger 750 mk tillsammans under en månad kan uppgå till ett belopp som annars hade kunnat betalas som utbildningsstöd.

En lagstadgad förmån, lön för en bisyssla, någon annan arbetsinkomst eller lön för deltidarbete som en studerande får under utbild-

ningstiden minskar utbildningsstödet på ett annat sätt än lönen för en huvudsyssla. Ett mindre utbildningsstöd betalas då de ovan nämnda inkomsterna tillsammans överstiger 3 440 mk i månaden. Då ett minskat utbildningsstöd fastställs beaktas förmåner, löner och arbetsinkomster så, att den del av inkomsterna som överstiger 3 440 mk i sin helhet dras av från utbildningsstödet.

Begreppen huvudsyssla och bisyssla är inte entydiga och de studerande kan bli sinsemellan ojämnt behandlade då effekten av arbetsinkomsterna under utbildningstiden skall bedömas. Å andra sidan ökar ojämligheten av det faktum att inte ens relativt betydande sociala förmåner minskar utbildningsstödet annat än i fråga om den del som överstiger 3 440 mk.

Eftersom det inte är ändamålsenligt att olika slags inkomster minskar utbildningsstödet på olika sätt, föreslås det i föreliggande proposition att det jämkade och det minskade utbildningsstödet samordnas. Efter ändringen påverkar alla inkomster under utbildningstiden utbildningsstödet på samma sätt, dvs. verkningarna gäller den del som överstiger 750 mk.

Enligt gällande lag har den delen av lön under uppsägningstiden som överstiger 750 mk, då det varit fråga om lön för huvudsyssla, minskat utbildningsstödet. Enligt 5 § 13 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1692/91) har den som fått lön under uppsägningstiden inte haft rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Enligt förslaget skulle denna punkt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att inte bara lön under uppsägningstiden utan också förmån som arbetsgivaren betalar enligt något annat avtal eller arrangemang skulle utgöra hinder för erhållande av utkomstskydd. På senaste tid har det förekommit fall där arbetsgivaren i stället för eller utöver lön under uppsägningstiden till den uppsagde eller den som sagt upp sig har betalat en ersättning som i vissa fall har kunnat motsvara arbetstagarens normala årslön. I sådana fall kan man inte anse att personens utkomst under utbildningstiden är beroende av utbildningsstöd.

Eftersom det inte är ändamålsenligt att betala utbildningsstöd i de fall då den studerandes utkomst redan på annat sätt är tryggad, skall enligt förslaget inte bara lön under uppsägningstiden utan också annan motsvarande ersättning beaktas så, att utbildningsstödet minskar. En ekonomisk förmån som den stu-

derande får av arbetsgivaren kan uppspjälkas tidsmässigt på basis av den lön som måste anses vara hans normala lön. Som normallön anses härvid den lön som utgör grund för personens arbetslöshetsdagpenning.

1.5. Villkor för erhållande av förtjänststödets förtjänstdel (15 §)

Enligt 15 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har en studerande rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för erhållande av förtjänststödets förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös eller permitterad,
- 2) hans arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller 39 a § lagen om arbetsavtal,
- 3) han utför deltidarbete enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller sköter en bisyssla enligt lagens 21 § eller om
- 4) han hotas av arbetslöshet.

En permitterad och en studerande vars arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller 39 a § lagen om arbetsavtal är alltså berättigad till förtjänststödets förtjänstdel genast då utbildningen inleds om övriga villkor för erhållande av utbildningsstöd uppfylls. De permitterades andel av studerandena inom arbetskraftsutbildningen har ökat markant under det senaste året. Då de permitterades andel av dem som inledde utbildningen år 1990 utgjorde 5,6 % var motsvarande andel 29,6 % år 1991. Ökningen kan delvis förklaras med att förfarandet med gemensam anskaffning togs i bruk i början av år 1991. Enligt 13 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning kan anskaffningen av utbildning skötas även så att arbetsgivaren deltar i finansieringen av utbildningen tillsammans med arbetskraftsmyndigheterna, om avsikten är att anskaffa utbildning för en arbetsgivares arbetstagare eller blivande arbetstagare. Av alla utbildningsanskaffningar år 1991 utgjorde de gemensamma anskaffningarna ca 6,5 % (253 600 elevarbetsdagar). Enligt 30 och 37 a §§ lagen om arbetsavtal skall ett företag dock före permitteringen utreda arbetstagarens utbildningsmöjligheter.

På ovan nämnda grunder samt för att

ökningen av statens utgifter skall bromsas upp föreslås att till permitterade eller personer som arbetar med förkortad arbetstid, vilka deltar i arbetskraftsutbildning samt har rätt till utbildningsstödets förtjänststöd, betalas förtjänststödets förtjänstdel först efter att de har fått dagpenning till ett belopp som motsvarar grunddagpenning enligt 22 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller förtjänststödets förtjänstdel för sammanlagt 15 dagar per permitteringsgång. Då en person under minst sex månader fortgående har varit i sådant arbete där arbetstiden är lika lång som den arbetstid i heltidsarbete som normalt tillämpas inom branschen, anses en permittering som börjat därefter utgöra en ny permitteringsgång. Det föreslås också att personer vilkas arbetsförhållande arbetsgivaren med stöd av 39 a § lagen om arbetsavtal ensidigt har ombildat till arbetsförhållande på deltid inte är sådana som uppfyller villkoren för erhållande av förtjänstdelen. De föreslagna ändringarna motsvarar ändringar som föreslås i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

1.6. Slopande av specialstödet (bl.a. 17 §)

I 17 § lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning stadgas om andra förmåner som en studerande kan få utöver utbildningsstödet. Enligt paragrafen betalas till en studerande ett specialstöd beroende på hur stor hans familj är och hans ekonomiska förhållanden, om han har att försörja minst fyra barn eller om han har att försörja tre barn och hans och makens sammanräknade skattepliktiga inkomster i månaden, inklusive utbildningsstödet, uppgår till högst det dubbla beloppet av den maximala förhöjda dagpenning beräknad per månad som avses i 22 § 1 mom. och 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Specialstödet belopp är en fjärdedel av beloppet av den maximala förhöjda grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dvs. för närvarande 40 mk per dag.

År 1991 betalades specialstöd till 2 749 studerande, vilket är ca 5 % av dem som får utbildningsstöd. För finansiering av specialstödet användes sammanlagt 5,8 milj. mk.

I propositionen föreslås att specialstödet slopas. Utbildningsstödet höjs med en barnförhöjning, som för en tre barns familj är 44 mk per dag. Då det gäller familjepolitiskt stöd har

man tillämpat den principen att varje stödsystem skall koncentrera sig på det behov av stöd som är kännetecknande för systemet. Således är det motiverat att specialstödet som ett särskilt stöd för storfamiljer slopas.

I 26, 28, 30 och 32 §§ föreslås dessutom tekniska ändringar till följd av att specialstödet faller bort.

1.7. Ersättning för inkvartering (bl.a. 17 §)

Den kännetecknande principen för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning har varit att utbildningen skall vara gratis. Denna princip har också tillämpats på studerandenas inkvartering under utbildningstiden. Enligt 14 § förordningen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (912/90) är av utbildningsproducenten anordnad inkvartering under utbildningstiden avgiftsfri för studerandena. Kostnaderna för anordnande av inkvartering hänförs till kostnaderna för anskaffning av utbildningen.

Anskaffningarna av inkvartering är således bundna till utbildningsanskaffningarna så att inkvartering inte kan anskaffas av någon annan än den som ordnar utbildningen. Dock kan inte alla som ordnar utbildning erbjuda inkvarteringservice. Av detta följer att en studerande bör få ersättning för inkvarteringen. Då det är fråga om vuxenstuderande som på grund av familjeskäl och också andra skäl bör ha möjlighet att själva besluta om inkvarteringsarrangemangen vore det ändamålsenligt att ersättningen för inkvartering betalas direkt till studerandena i samband med betalningen av utbildningsstödet.

År 1991 användes ca 25 milj. mk till inkvarteringsanskaffningar. Av studerandena inkvarterades ca 17 %.

I propositionen föreslås att till studerande som behöver inkvartering skall betalas en ersättning för inkvartering. Härvid vore studerandena jämställda oberoende av hur inkvarteringsförhållandena har ordnats under utbildningen. Om ersättning för inkvartering stadgas närmare genom förordning.

Dessutom föreslås att i 22, 28, 29, 30 samt 32 §§ görs de tekniska ändringar som föranleds av ersättningen för inkvartering.

1.8. Ändringar som har föreslagits i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Det föreslås att 19 § lagen om utkomstskydd

för arbetslösa ändras så att jämkad arbetslöshetsdagpenning inte betalas, om arbetstiden i deltidsarbete överstiger 70 % av den inom branschen tillämpade maximala arbetstiden. Vidare har 21 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslagits bli ändrad så att som inkomst av bisyssla beaktas arbetsinkomst från företagsverksamhet som en person inlett som arbetslös eller annan arbetsinkomst från företagsverksamhet. Då i 15 § och 18 § 1 mom. lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning hänvisas till 19 och 21 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall de ändringar som föreslås i lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas också då rätt till utbildningsstöd avgörs.

2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Enligt propositionen kommer semesterperioderna i regel inte att höra till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. I de fall då semesterperioder dock ingår i utbildningen betalas inget utbildningsstöd. Ifall en studerande under semesterperioden deltar i arbetspraktik som hör till utbildningen, har han rätt till utbildningsstöd. Ändringen beräknas föranleda en inbesparing om ca 90 milj. mk för staten. Det jämkade och det minskade utbildningsstödet föreslås samordnas på så sätt att alla inkomster under utbildningstiden inverkar förminskade på utbildningsstödet till den del som överstiger 750 mk. Ändringen beräknas föranleda en inbesparing på 50 milj. mk. Begränsandet av villkoren för permitterade att erhålla förtjänststödets förtjänstdel beräknas föranleda en inbesparing om ca 10 milj. mk. För arbetsgivarna innebär ovan nämnda ändringar en inbesparing om ca 25 milj. mk. Slopandet av specialstödet leder till en inbesparing om 6 milj. mk på årsnivå. Då studerandena själva börjar stå för kostnaderna för personligt studiematerial minskar statens utgifter med ca 900 000 mk på årsnivå och minskar arbetskraftsmyndigheternas samt utbildningsarrangörernas utgifter som anskaffare av undervisningsmaterial.

Övergången till ersättning för inkvartering ökar inte statens utgifter på något sätt. Nivån på ersättningarna för inkvartering dimensioneras så att den motsvarar det anslag som årligen har använts för inkvarteringsanskaffningar. Ändringen minskar arbetskraftsmyndigheter-

nas arbetsmängd då inkvarteringsanskaffningarna faller bort. För dem som arrangerar inkvarteringen medför ändringen att antalet faktureringar ökar och både för arbetslöshetskassorna och folkpensionsanstaltens lokalbyråer att en ny förmånstyp tas i bruk.

Lagförslaget är en del av sparåtgärderna inom statsekonomin.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1993. De stadganden som gäller studiesociala förmåner skall tillämpas på förmåner som hänförs till tiden efter ikraftträdandet. Lagens 15 § 3 mom. 2 punkten skall tillämpas om en permittering har börjat eller en persons arbetstid har förkortats eller hans arbetsförhållande har ombildats till ett arbetsförhållande på deltid efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 18 § 2 mom. skall tillämpas när en persons arbetsförhållande har upphört efter att lagen har trätt i kraft.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 66 § 7 mom. riksdagsordningen kan ett lagförslag lämnas vilande om det är fråga om ett förslag till en sådan lag om inbesparing av statens utgifter som försvagar det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet. I motiveringen till detta stadgande i regeringens proposition (RP 234/1991 rd.) fastslås att med grundläggande utkomstskydd avses endast periodiskt återkommande penningprestationer till fysiska personer och bara den del av socialskyddet vars avsikt är att genom utkomsten garantera individen en nödvändig levnadsstandard. En förteckning över de förmåner som har garanterats höra till det grundläggande utkomstskyddet enligt lag ingår i motiveringen. I förteckningen ingår inte utbildningsstödet enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Däremot omnämns i förteckningen studiepenningen enligt lagen om studiestöd. Grunderna för erhållande av studiestöd har emellertid ändrats i lagen den 26 juni 1992 om temporär ändring av lagen om studiestöd

(592/92). Efter ändringen beviljas studiepenningens grunddel inte en studerande som har rätt till barnbidrag enligt lagen om barnbidrag (541/48) eller vuxenstudiepenning. Därtill ger lagändringen statsrådet fullmakt att begränsa studiepenningens belopp per mottagare samt av orsaker som verkar sänkande på studiekostnaderna sänka eller helt förvägra studiepenningen. Förteckningen över förmånerna som ingår i det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet är inte alltomfattande, men förnyandet av studiestödslagstiftningen påvisar även att förteckningen inte är uttömmande. Ändringarna som föreslagits som grund för att erhålla utbildningsstöd är enligt regeringens uppfattning inte sådana ändringar av det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet att på dem kan tillämpas möjligheten att enligt 66 § 7 mom. riksdagsordningen lämna ett lagförslag vilande.

Avsikten är att lagen skall tillämpas på förmåner som beviljas efter att lagen har trätt i kraft. Således kommer specialstödet samt utbildningsstödet under semesterperioden att slopas också i fråga om sådana studerande som har inlett utbildningen innan lagen har trätt i kraft. Likaså ändras under utbildningstiden erhållna inkomsters inverkan på utbildningsstödet belopp. Slopandet av specialstödet kan med beaktande av de studiesociala förmånerna som helhet anses vara en ringa justering av förmånernas nivå. Avsikten är att med ändringen av de strategier för anskaffning av utbildning som närmare motiveras i avsnitt 1.3. i propositionen samt genom ökningen av möjligheterna till arbetspraktik trygga en ändamålsenlig utkomst under utbildningstiden. Regeringen anser därför att propositionen inte innehåller några sådana stadganden som förändrar villkoren för erhållande av förmåner och som sålunda kräver att propositionen behandlas i den lagstiftningsordning som gäller vid stiftande av grundlag.

Då både frågan om det grundläggande utkomstskyddet och lagens tillämpning ger rum för tolkning anser regeringen det vara önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande begärs.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § 3 mom., 11 § 1 mom., 15 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 17 §, 18 §, 19 §, 22 § 2 mom., 26 §, 28 § 1 mom., 29 §, 30 § 1 mom. och 32 § lagen den 3 augusti 1990 om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

av dessa lagrum 22 § 2 mom. och 26 §, 30 § 1 mom. och 32 § sådana de lyder i lag av den 21 december 1990 (1194/90), som följer:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Såsom arbetskraftspolitisk vuxenutbildning kan dock inte anskaffas gymnasieutbildning eller högskoleexamina.

11 §

Finansiering

Utbildning enligt denna lag anskaffas med anslag som i statsbudgeten under huvudtiteln för arbetsministeriets förvaltningsområde anvisas för anskaffning av utbildning. Med anslaget kan inte anskaffas studiematerial som är avsett för studerandenas personliga bruk.

15 §

Rätt till utbildningsstöd

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för erhållande av förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös,
- 2) han är helt permitterad eller hans arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa och att till honom har betalats permitteringsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller

förtjänststödet grunddel för sammanlagt 15 dagar per permitteringsgång som avses i 16 a § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

17 §

Andra förmåner

Till en studerande betalas ersättning för resekostnader och andra kostnader för uppehälle (ersättning för uppehälle) samt för kostnader för inkvartering (ersättning för inkvartering) under utbildningstiden, enligt vad som stadgas genom förordning.

18 §

Sänkt utbildningsstöd

En lagstadgad förmån, lön och annan arbetsinkomst som en studerande får under utbildningstiden beaktas vid betalningen av utbildningsstödet på det sätt som i 21 § 2 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller beträffande inkomster av bisyssla. Härvid skall dock inte beaktas de sociala förmåner som enligt 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte skall dras av från arbetslöshetsdagpenningen.

Också på ersättning som motsvarar lön under uppsägningstiden eller annan ekonomisk förmån som arbetsgivaren betalar enligt ett annat avtal eller arrangemang skall vad 1 mom. ovan stadgar om lönen tillämpas. En ersättning eller ekonomisk förmån periodiseras enligt den

lön som skall avses vara en persons på en viss nivå stabiliserade lön räknat från det arbetsförhållandet upphört.

Om en studerande får förtjänststöd, skall det avdrag som avses i 1 mom. i första hand göras från förtjänststödet grunddel.

När en månatlig förmån som avses i 1 mom. omräknas i dagar eller tvärtom, anses en månad ha 21,5 dagar.

19 §

Inskränkningar i rätten till utbildningsstöd

En studerande har inte rätt till utbildningsstöd under den tid

1) då han får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63),

2) då han får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller ersättning för inkomstbortfall på grundval av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller stadgandena om rehabilitering i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), eller

3) som i avtalet om anskaffning av utbildningen har bestämts som semesterperiod.

Utan hinder av 1 mom. 3 punkten har en studerande dock rätt till utbildningsstöd under arbetspraktik som infaller under semesterperioden.

22 §

Beslut

I ärenden som gäller ersättning för uppehälle och ersättning för inkvartering skall dock ett skriftligt beslut meddelas endast om sökanden kräver det. Kravet skall framföras muntligen eller skriftligen hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller arbetslöshetskassan inom sju dagar efter att den som saken gäller fått meddelande om avgörandet vid äventyr att avgörandet blir bestående.

26 §

Indrivning av utbildningsstöd i vissa fall

Om en studerande har fått utbildningsstöd för den tid för vilken han retroaktivt har beviljats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dagpenning eller olycksfallspension

enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller pension som avses i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får folkpensionsanstaltens lokalbyrå och arbetslöshetskassan från den pension eller dagpenning som betalas retroaktivt innehålla det belopp som för denna tid har betalats utan grund. Om återkrav av utbildningsstöd gäller dessutom 45 § 2, 3 och 5 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

28 §

Utmätning och återkrav av förmåner

Grundstöd, ersättning för uppehälle och ersättning för inkvartering får inte mätas ut.

29 §

Beskattningen av förmåner

Ersättning för uppehälle, ersättning för inkvartering och de förmåner som avses i 27 § utgör inte skattepliktig inkomst.

30 §

Finansieringen av de studiesociala förmånerna

Grundstöd, barnförhöjningar, förtjänststödet grunddel och statsandel för förtjänstdelen, ersättningar för uppehälle samt ersättning för inkvartering betalas av statsmedel, med budgetanslag under huvudtiteln arbetsministeriets förvaltningsområde. Om finansieringen av förtjänststödet förtjänstdel stadgas i lagen om arbetslöshetskassor.

32 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Om inte något annat följer av denna lag, skall på utbildningsstöd, ersättning för uppehälle och ersättning för inkvartering dessutom tillämpas vad 28 § 6 mom., 29 § 1 mom., 32, 36, 36 a och 39 §§, 42 § 2—5 mom., 43, 43 a, 43 b och 46 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning och utkomstskydd. Vad 43 § stadgar om social- och hälsovårdsministeriet gäller också arbetsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Stadgandena om studiesociala förmåner tillämpas på förmåner som hänför sig till tiden efter ikraftträdandet. Lagens 15 § 3 mom. 2 punkten tillämpas om permitteringen har börjat eller en persons arbetstid har förkortats eller hans arbetsförhållande har ombildats till ar-

betsförhållande på deltid efter ikraftträdandet. Lagens 18 § 2 mom. tillämpas om en persons arbetsförhållande har upphört efter ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 6 november 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Arbetsminister *Ilkka Kanerva*

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 1 § 3 mom., 11 § 1 mom., 15 § 3 mom. 1 och 2 punkten, 17 §, 18 §, 19 §, 22 § 2 mom., 26 §, 28 § 1 mom., 29 §, 30 § 1 mom. och 32 § lagen den 3 augusti 1990 om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),
 av dessa lagrum 22 § 2 mom. och 26 §, 30 § 1 mom. och 32 § sådana de lyder i lag av den 21 december 1990 (1194/90), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Såsom allmänbildande utbildning kan dock inte anskaffas gymnasieutbildning.

Såsom arbetskraftspolitisk vuxenutbildning kan dock inte anskaffas gymnasieutbildning eller högskoleexamina.

11 §

Finansiering

Utbildning enligt denna lag anskaffas med anslag som i statsbudgeten under huvudtiteln för arbetsministeriets förvaltningsområde anvisas för anskaffning av utbildning.

11 §

Finansiering

Utbildning enligt denna lag anskaffas med anslag som i statsbudgeten under huvudtiteln för arbetsministeriets förvaltningsområde anvisas för anskaffning av utbildning. *Med anslaget kan inte anskaffas studiematerial som är avsett för studerandenas personliga bruk.*

15 §

Rätt till utbildningsstöd

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för att erhålla förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös *eller* *permitterad*,
- 2) hans arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa *eller* 39 a § lagen om arbetsavtal,

En studerande har rätt till förtjänststöd om han enligt 16 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa är berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Villkor för erhållande av förtjänststödet förtjänstdel är dessutom att

- 1) studeranden är arbetslös,
- 2) *han är heltmitterad* *eller* hans arbetstid har förkortats enligt 17 och 18 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa *och att till honom har betalats permitteringsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller förtjänststödet grunddel för sammanlagt 15 dagar per permitteringsgång som avses i 16 a § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,*

Gällande lydelse

17 §

Andra förmåner

Till en studerande betalas utöver utbildningsstödet ett specialstöd, beroende på hur stor hans familj är och hans ekonomiska förhållanden, om

1) han har att försörja minst fyra barn eller om

2) han har att försörja tre barn och hans och makens sammanräknade skattepliktiga inkomster i månaden, inklusive utbildningsstödet, uppgår till högst det dubbla beloppet av den maximala förhöjda dagpenning beräknad per månad som avses i 22 § 1 mom. och 24 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Specialstödet uppgår till en fjärdedel av den största förhöjda grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Till en studerande betalas dessutom ersättning för resekostnader och andra kostnader för uppehälle under utbildningstiden, enligt vad som stadgas genom förordning (ersättning för uppehälle).

18 §

Sänkt utbildningsstöd

Lön eller annan arbetsinkomst som en studerande under utbildningstiden får för en huvudsyssla beaktas vid betalningen av utbildningsstödet på det sätt som i 21 § 2 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgas om inkomster av bisyssla.

Om en studerande under utbildningstiden får en lagstadgad förmån, lön för en bisyssla, någon annan arbetsinkomst eller lön för deltidarbete, skall denna dras av från det utbildningsstöd som han annars skulle få, till den del förmånen, lönen eller arbetsinkomsten överstiger den för en månad uträknade, i lagen om utkomstskydd för arbetslösa angivna grunddagpenningen och största barnförhöjningen. Härvid skall dock inte beaktas de sociala förmåner som enligt 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte skall dras av från arbetslöshetsdagpenningen.

Om en studerande får förtjänststöd, skall det avdrag som avses i 2 mom. i första hand göras från förtjänststödet grunddel.

När en månatlig förmån som avses i 2 mom.

Föreslagen lydelse

17 §

Andra förmåner

Till en studerande betalas ersättning för resekostnader och andra kostnader för uppehälle (ersättning för uppehälle) samt för kostnader för inkvartering (ersättning för inkvartering) under utbildningstiden, enligt vad som stadgas genom förordning.

18 §

Sänkt utbildningsstöd

En lagstadgad förmån, lön och annan arbetsinkomst som en studerande får under utbildningstiden beaktas vid betalningen av utbildningsstödet på det sätt som enligt 21 § 2 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa gäller beträffande inkomster av bisyssla. Härvid skall dock inte beaktas de sociala förmåner som enligt 27 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte skall dras av från arbetslöshetsdagpenningen.

Också på ersättning som motsvarar lön under uppsägningstiden eller annan ekonomisk förmån som arbetsgivaren betalar enligt ett annat avtal eller arrangemang skall vad 1 mom. ovan stadgar om lönen tillämpas. En ersättning eller ekonomisk förmån periodiseras enligt den lön som skall anses vara en persons på en viss nivå stabiliserade lön räknat från det arbetsförhållandet upphört.

Om en studerande får förtjänststöd, skall det avdrag som avses i 1 mom. i första hand göras från förtjänststödet grunddel.

När en månatlig förmån som avses i 1 mom.

Gällande lydelse

omräknas i dagar eller tvärtom, anses en månad ha 21,5 dagar.

19 §

Inskränkningar i rätten till utbildningsstöd

Rätt till utbildnings- och specialstöd har inte en studerande som får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63).

Föreslagen lydelse

omräknas i dagar eller tvärtom, anses en månad ha 21,5 dagar.

19 §

Inskränkningar i rätten till utbildningsstöd

En studerande har inte rätt till utbildningsstöd under den tid

1) *då han får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63),*

2) *då han får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller ersättning för inkomstbortfall på grundval av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller stadgandena om rehabilitering i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), eller*

3) *som i avtalet om anskaffning av utbildningen har bestämts som semesterperiod.*

Utan hinder av 1 mom. 3 punkten har en studerande dock rätt till utbildningsstöd under arbetspraktik som infaller under semesterperioden.

22 §

Beslut

I ärenden som gäller ersättning för uppehälle skall dock ett skriftligt beslut meddelas endast om sökanden kräver det. Kravet skall framföras muntligen eller skriftligen hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller arbetslöshetskassan inom sju dagar efter att den som saken gäller fått meddelande om avgörandet vid äventyr att avgörandet blir bestående.

26 §

Indrivning av utbildningsstöd och specialstöd i vissa fall

Om en studerande har fått utbildningsstöd eller specialstöd för den tid för vilken han retroaktivt har beviljats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller pension som avses i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får folkpensionsanstaltens lokalbyrå och arbets-

I ärenden som gäller ersättning för uppehälle och ersättning för inkvartering skall dock ett skriftligt beslut meddelas endast om sökanden kräver det. Kravet skall framföras muntligen eller skriftligen hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller arbetslöshetskassan inom sju dagar efter att den som saken gäller fått meddelande om avgörandet vid äventyr att avgörandet blir bestående.

26 §

Indrivning av utbildningsstöd i vissa fall

Om en studerande har fått utbildningsstöd för den tid för vilken han retroaktivt har beviljats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller pension som avses i 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, får folkpensionsanstaltens lokalbyrå och arbetslöshetskassan

Gällande lydelse

löshetskassan från den pension eller dagpenning som betalas retroaktivt innehålla det belopp som för denna tid har betalats utan grund. Om återkrav av utbildningsstöd gäller dessutom 45 § 2, 3 och 5 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

28 §

Utmätning och återkrav av förmåner

Grundstöd, *specialstöd* och ersättning för uppehälle får inte mätas ut.

29 §

Beskattningen av förmåner

Ersättningen för uppehälle och de förmåner som avses i 27 § utgör inte skattepliktig inkomst.

30 §

Finansieringen av de studiesociala förmånerna

Grundstöd, barnförhöjningar, förtjänststödet grunddel och statsandel för förtjänstdelen samt *specialstöd* och ersättningar för uppehälle betalas av statsmedel, med budgetanslag under huvudtiteln arbetsministeriets förvaltningsområde. Om finansieringen av förtjänststödet förtjänstdel stadgas i lagen om arbetslöshetskassor.

32 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Om inte något annat följer av denna lag, skall på utbildnings- och *specialstöd* samt på ersättning för underhåll dessutom tillämpas vad 28 § 6 mom., 29 § 1 mom., 32, 36, 36 a och 39 §§, 42 § 2—5 mom. samt 43, 43 a, 43 b och 46 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning och utkomstskydd. Vad 43 § stadgar om social- och hälsovårdsministeriet gäller också arbetsministeriet.

Föreslagen lydelse

från den pension eller dagpenning som betalas retroaktivt innehålla det belopp som för denna tid har betalats utan grund. Om återkrav av utbildningsstöd gäller dessutom 45 § 2, 3 och 5 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

28 §

Utmätning och återkrav av förmåner

Grundstöd, ersättning för uppehälle och *ersättning för inkvartering* får inte mätas ut.

29 §

Beskattningen av förmåner

Ersättning för uppehälle, *ersättning för inkvartering* och de förmåner som avses i 27 § utgör inte skattepliktig inkomst.

30 §

Finansieringen av de studiesociala förmånerna

Grundstöd, barnförhöjningar, förtjänststödet grunddel och statsandel för förtjänstdelen, ersättningar för uppehälle *samt ersättning för inkvartering* betalas av statsmedel, med budgetanslag under huvudtiteln arbetsministeriets förvaltningsområde. Om finansieringen av förtjänststödet förtjänstdel stadgas i lagen om arbetslöshetskassor.

32 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Om inte något annat följer av denna lag, skall på utbildningsstöd, ersättning för *uppehälle och ersättning för inkvartering* dessutom tillämpas vad 28 § 6 mom., 29 § 1 mom., 32, 36, 36 a och 39 §§, 42 § 2—5 mom., 43, 43 a, 43 b och 46 §§ lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning och utkomstskydd. Vad 43 § stadgar om social- och hälsovårdsministeriet gäller också arbetsministeriet.

*Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
Stadgandena om studiesociala förmåner till-*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

lämpas på förmåner som hänför sig till tiden efter ikraftträdandet. Lagens 15 § 3 mom. 2 punkten tillämpas om permitteringen har börjat eller en persons arbetstid har förkortats eller hans arbetsförhållande har ombildats till arbetsförhållande på deltid efter ikraftträdandet. Lagens 18 § 2 mom. tillämpas om en persons arbetsförhållande har upphört efter ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
